

2. OTURUM

AKRAN ZORBALIĞININ FARKINA VARIYORUM

AMAÇ

- 1- Öğrencilerin akran zorbalığında bulunan rolleri fark etmesi
- 2- Öğrencilerin zorba davranışı yapanların, zorbalığa maruz kalanların ve izleyicilerin zorbalık davranışlarındaki düşüncelerini, duygularını ve davranışlarını fark etmesi

KAZANIMLAR

- 1- Öğrenciler akran zorbalığındaki rolleri fark eder.
- 2- Öğrenci zorbalıkla ilgili duygu, düşünce ve davranışlarının farkına varır.
- 3- Zorbalık davranışının zorbalığa maruz kalanlar üzerindeki olumsuz etkilerini fark eder.

MATERYAL

Kâğıt, kalem ve Form-3-4-5.

YÖNTEM VE TEKNİK

Soru-cevap, tartışma, örnek olay

SÜRE

40 dakika

SÜREÇ

Uygulayıcı bir önceki oturumda çalışılan akran zorbalığı ve türleri hakkında gruba özetleme yapar.

“Sevgili öğrenciler, akran zorbalığı bir öğrencinin ya da öğrenci grubunun bilerek, isteyerek kendinden güçsüz bir başka öğrenciye zarar vermesi ya da onu incitmesidir. Zorbalık davranışında taraflar arasında eşit olmayan bir güç olması, süreklilik göstermesi ve kasıtlı bir şekilde yapılması söz konusudur. Akran zorbalığının fiziksel, sözel, ilişkisel/sosyal ve siber zorbalık gibi türleri vardır. Bugün sizlerle akran zorbalığında yer alan öğrenci rollerini ve bu rollerde yer alan öğrencilerin neler hissettikleri konusunda çalışacağız.”

Uygulayıcı Form-3'te yer alan akran zorbalığındaki roller konusunda bilgi verir¹ (Uygulayıcı Form-3'ü akıllı tahtaya yansıtabilir ya da

¹ Uzaktan eğitim sürecinde uygulayıcı formu ekrana yansıtarak öğrencilere formda yer alan bilgileri anlatır.

her bir öğrenci için bir kopyasını dağıtabilir). Bilgi verme sürecinin tamamlamasının ardından aşağıdaki yönergeyi öğrencilere söyler (Uygulayıcı Form-4'ü² ve Form-5'i öğrencilere dağıtır).

"Şimdi sizlerden bugüne kadar karşılaştığınız ya da tanık olduğunuz zorbalık durumunu hatırlamanızı istiyorum. Lütfen bu örnekleri formun ilk bölümüne yazınız. İkinci bölümde ise bu olayla ilgili soruları cevaplayınız. Zorbalık davranışında farklı rollerde yer alan öğrencilerin duygularını tanımlamakta zorlanırsanız Form-5'teki duyguları inceleyebilirsiniz." (Öğrencilere formu doldurmaları için 10 dakika süre verilir).

Öğrencilerden yaşantılarını ve sorulara verdiği cevapları sınıfta paylaşımları istenir (**paylaşım ve grup etkileşimi için 15 dakika süre uygun olabilir**). Öğrencilerin paylaşımlarının tamamlanmasının ardından uygulayıcı şu yönergeyi verir:

"Sevgili öğrenciler, zorbalık olayı meydana geldiğinde zorbalık davranışı yapanlar; yapmış oldukları davranıştan keyif alabilirler, can yakma arzusu içinde olabilirler, geçerli bir nedeni olmamalarına rağmen karşıdaki kişiye sürekli ve kasıtlı bir şekilde zarar veriyor olabilirler. Zorbalığa maruz kalanlar ise maruz kaldıkları zorbalık karşısında kızgın, öfkeli, üzgün, bıkkın, kaygılı, incinmiş, utanmış, haksızlığa uğramış vb. gibi olumsuz duygular hisseder. İzleyiciler ise zorbalık durumuyla karşılaştıklarında ya da bu duruma tanık olduklarında; kendilerini şaşkın, çaresiz, kaygılı, kafası karışmış, gergin ve korkmuş hissedebilir. İzleyiciler zorbalığa maruz kalan öğrenciye yardım etmeyi seçebilecekleri gibi zorbalığa sessiz kalmayı da alternatif bir yol olarak düşünebilir. Bugün sizlerle, akran zorbalığındaki roller, zorbalık ile ilgili duygu, düşünce ve davranışlarımız hakkında konuştuk. Bir dahaki oturumumuzda akran zorbalığı ile nasıl baş edebileceğimizi konuşacağız. Bugünkü katkılarınız çok değerliydi, teşekkür ederim."

Uygulayıcının bu açıklamasından sonra etkinlik sonlandırılır.

² Uzaktan eğitim sürecinde uygulayıcı formu ana ekrana yansıtır, öğrencilerin tanık oldukları olaylar var ise Form-4'ü temel alarak doldurmalarını ister. Öğrencilerin Formu doldurmalarında kolaylık sağlama için Form-5'i sohbet kısmından paylaşır. Öğrenciler, Form-4'te yer alan soruların cevaplarını tamamlamalarının ardından uygulayıcıya özel mesaj olarak gönderir. Uygulayıcı mesajı okuyarak öğrencilerle paylaşır.

Zorbalık yapanlar: Zorbalığı başlatan ve zorbalıkta aktif olarak yer alan öğrencilerdir. İstemli olarak belirli bir süre boyunca, bir veya daha fazla kişiyi rahatsız edecek çevre tarafından kabul görmeyen olumsuz davranışlarda bulunan öğrencilerdir. Bu öğrencilerin temel motivasyonu zarar vermek olabilir ama zorba davranış gösterme, sadece zorbalığa maruz kalana ya da okula değil zorba davranışta bulunan öğrenciye de zarar verir. Bu öğrencilerin bir diğer motivasyonu saygı ve itibar elde etmek olabilir. Ancak zorbalık davranışının sonucunda zamanla diğer öğrenciler tarafından saygı görmeyen ve istemeyen öğrenci rolünde olmaya başlayarak yalnız kalan öğrenci olurlar.

Zorbalığa maruz kalanlar: Zorbalık davranışlarına birebir maruz kalan öğrencilerdir. Düzenli olarak ve bir süre boyunca, bir veya daha fazla kişinin kendisini rahatsız eden olumsuz davranışlarına maruz kalan öğrencilerdir. Bu öğrenciler okulda zorbalıktan uzak durmaya çalışırlar ve zorbalığa maruz kalmak tehlikesi dolayısıyla kaygılanırlar. Okulda düzenlenen etkinliklerden uzak durabilirler. Okulda kendilerini zorbalık konusunda baskı altında hissedebilir ve sonrasında okuldan uzaklaşabilirler.

Hem zorba davranışta bulunan hem de zorbalığa maruz kalanlar: Zaman zaman zorbalık yapan, zaman zaman da başkalarının zorbalığına maruz kalan gruplardır. Duygularını düzenleme konusunda zorluk yaşarlar. Zorbalığa maruz kaldıklarında öfke kızgınlık gibi duyguları yaşayabilirler. Zorba davranış sergilediklerinde ise suçluluk duygusu gibi duygular yaşayabilirler.

İzleyiciler: Zorbalığa doğrudan karışmayan ama bazen dışarıdan etki eden gruplardır. İzleyiciler, zorbalık olaylarına tanıklık ederler. Ancak doğrudan bir akran zorbalığı yapan veya akran zorbalığına maruz kalan rolünde yer almayan bireylerdir.

- Bu rolde yer alan öğrenciler bazen zorbalığı destekleyen (onu alkışlayarak, mimikleri ile veya sözel olarak bu davranışları onaylayan)
- Bir gün kendisinin de zorbalığa maruz kalabileceğini düşünen ve bundan dolayı zorbalığa maruz kalanı korumaya yönelik herhangi bir müdahalede bulunmayan (olay yerinden uzaklaşan veya olayı sessizce izleyen)
- Zorbalığa maruz kalan öğrenciyi koruyan çünkü kendisinin zorbalık davranışına maruz kalmayacağından emin olan
- Zorbalığa maruz kalan öğrenciye destek olan (zorbalık davranışına maruz kalanın yanında yer alarak onu sakinleştiren veya araya girerek koruyan)

FORM 4

AKRAN ZORBALIĞI FARKINDALIK PROGRAMI-

ÖĞRENCİ FORMU // AKRAN ZORBALIĞI YAŞANTISI ya da TANIK OLUNAN OLAY

1.BÖLÜM	Yaşadığınız ya da tanık olduğunuz olayı, olayda yer alan öğrencilerin isimlerini kullanmadan zorbalık yapanlar, zorbalığa maruz kalan ve izleyici rollerini kullanarak bu kısma yazınız.
2.BÖLÜM	"Yaşadığınız olayda sizce zorbalığa maruz kalan, zorbalık yapan ve izleyiciler nasıl davrandı?"
	"Yaşadığınız olayda sizce zorbalığa maruz kalan, zorbalık yapan ve izleyiciler neler hissetmiş olabilir?"
	"Yaşadığınız olayda sizce zorbalığa maruz kalan, zorba davranış yapan ve izleyiciler neler düşünmüş olabilir?"

FORM 5

AKRAN ZORBALIĞI FARKINDALIK PROGRAMI- ÖĞRENCİ FORMU // DUYGU LİSTESİ

Mutluluk	Üzüntü
Sevinç	Öfke
Kararlı	Gerginlik
Güçlü	Rahatsızlık
Şanslı	Kafası karışmış
Yeterli	Kıskançlık
Keyifli	Güvensizlik
Değerli	Önemsiz
Heyecanlı	Çaresizlik
Umutlu	Bikkinlik
Huzurlu	Kararsızlık
Meraklı	Pişmanlık
Uyumlu	Endişeli
Yararlı	Korku